

BITS DE PLOM

Joan J. Busqueta

A PROPÒSIT DE LA LLENGUA CATALANA I LA UNIVERSITAT

Sembla que no pugui ésser, però és. La universitat catalana en el seu conjunt s'ha d'esforçar per mantenir viva la flama de la llengua catalana. La universitat, fidel reflex de la societat que la manté, viu en una contradicció permanent. Es fa bandera, arreu, del plurilingüisme, del multilingüisme, de la internacionalització que ens ha de projectar *urbi et orbe*, i està bé, sens dubte, aquesta obertura a la diversitat que ens enriqueix. Però el català és la nostra llengua i ha d'ésser el vehicle de comunicació prioritari, i així ho hem d'assumir els qui som a la Universitat i aquells qui van venint, alumnes, professors i treballadors de l'administració.

La situació, però, ens depassa. Al carrer, al pati de les escoles, en bona part de les relacions laborals i personals, el castellà s'imposa amb facilitat en l'ús quotidià. Res de nou, em direu, tenint en compte l'oficialitat del castellà a Catalunya i l'esforç de determinats sectors per arraconar el català a la vida privada. Però, especialment, és la força d'una realitat demogràfica i sociològica que pot superar la capacitat d'una llengua per fer-se valer, sobretot si els seus parlants habituals opten per la comoditat, pel *laissez faire, laissez passer*, i no la defensen en la vida diària. Som un poble petit, i els pobles petits —“som un país petit, com una mà oberta”, ens recordava el poeta de Sanaüja Joan Margarit— fan nosa, i finalment s'han de defensar tots sols. I nosaltres volem recordar que la meditada voluntat d'escanyar uns sentiments, una cultura, a la qual hem hagut de fer front com a poble en determinats moments de la nostra història, no ha prosperat. I la llengua n'és la millor mostra: es va prohibir l'ús del català a l'administració i a la vida pública, es va aconsellar que, a poc a poc, fos foragitada de les escoles, però, a la llarga, els resultats van ser uns altres; perquè, tal com expressava Apel·les Mestres: “No em preguntis per què, però l'estimo de cor la meua llengua; no ho preguntis en va, sols puc respondre't: 'l'estimo perquè sí, perquè és la meua' [...] L'estimo de tot cor, perquè la parlen els meus amics de sempre, els que ploren amb mi i els que amb mi riuen, els que em criden avant! i avant m'empenyen.” És un *sí* rotund, l'acte d'afirmació continuada que presideix la vida dels catalans, de què ens parlava el professor Jaume Vicens Vives a *Notícia de Catalunya*. Els versos del polifacètic escriptor esmenten un sentiment col·lectiu del qual la llengua és el pilar fonamental. Siguem dignes hereus d'aquells qui, en condicions realment difícils, van mantenir i han mantingut encesa la flama de la nostra identitat; una visió del món, que això és el que, entre altres coses, aporta la diversitat lingüística.

Per això, també, la Universitat de Lleida, d'acord amb el Pla d'enfortiment del català, impulsat pel Departament de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya, i dissenyat conjuntament amb les universitats catalanes amb el suport de la Xarxa

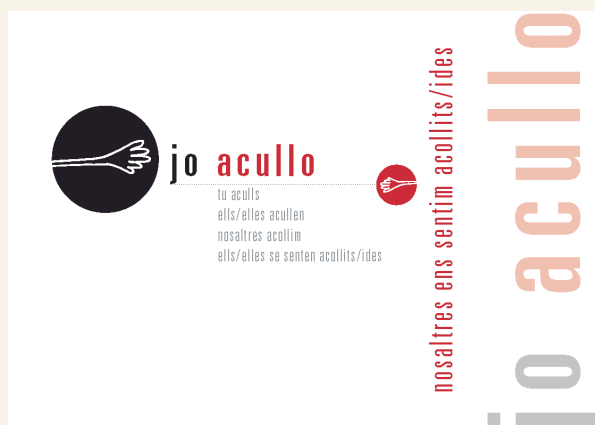
Segell de l'Estudi General de Lleida (c. 1600). Verge de la Sapiència asseguda amb Jesús infant al braç. A ambdós costats, un àngel agenollat amb les ales esteses que sosté un canelobre. A la part inferior del camp del segell i als peus de la Verge hi ha tres figures: un mestre i dos estudiants. A dreta i esquerra, escuts de la ciutat de Lleida. Font: DE SAGARRA, Ferran. *Sigil·lografia catalana*. Barcelona: Henrich i Cia, 1915.

Vives d'Universitats, treballa per millorar la presència del català en tots els seus àmbits. En la campanya *Jo acullo*, dirigida a les persones que venen a estudiar o treballar a la UdL i que procedeixen de terres d'altres llengües, hi participen estudiants, professorat i personal d'administració i serveis; comptem, així mateix, amb un voluntariat lingüístic i amb una seguit d'iniciatives que haurien de facilitar l'increment de l'ús de la nostra llengua, tant en la docència com en la recerca. De fet, el que hem de garantir són els drets lingüístics dels nostres estudiants, especialment. I també els dels nostres investigadors i investigadores, que haurien de poder expressar-se en la seva llengua en tota mena de revistes científiques, sense que això els suposés cap mena de pèrdua de competitivitat. El català ha estat històricament i és un vehicle de ciència i cultura, com qualsevol altra de les llengües que dominen, avui, el panorama científic internacional. No podem defallir, malgrat els entrebancs que trobem sovint, perquè depèn i dependrà de nosaltres que el català es mantingui viu en la quotidianitat i aconsegueixi el lloc que li correspon arreu.

La Universitat de Lleida té, a més, en aquest sentit, una responsabilitat històrica. És l'hereva de l'antic Estudi General, la primera universitat fundada a Catalunya, a finals del segle XIII; la institució d'"alts

estudis", en paraules de l'època, amb la qual el nostre país s'obria a la cultura universitària europea. I de les seves aules va sorgir, a mitjan segle XIV, el primer tractat europeu sobre la pesta negra. Jacme d'Agramont, professor d'aquella flamant Facultat de Medicina, va redactar en català, l'any fatídic de 1348, quan l'epidèmia començava el seu tràgic recorregut per l'Europa occidental, el *Regiment de preservació a epidèmia o pestilència e mortaldats: epístola de maestre Jacme d'Agramont als honrats e discrets seynnors pahers e Conseyll de la ciutat de Leyda*. Una obra que, a parer del filòleg i un dels seus millors editors, el professor Joan Veny i Clar, ultra oferir una explicació molt detallada de la malaltia, d'acord amb els pressupòsits de l'època, pot figurar entre les peces cabdals de la lingüística històrica catalana.

N'és, només, un exemple, vinculat a la nostra història universitària i ciutadana, però serveixi per ajudar-nos a no malbaratar aquest llegat i per mirar d'aprofundir en totes aquelles accions que reforcin el coneixement i ús de la nostra llengua arreu.

Campanya *Jo acullo* a la UdL.